

Bankzitter

Ton Lenders

Foto: Ton Lenders,
Borås (S) - 2018

In het fijnste laken zit het meeste bedrog

Echte monogamie is zeldzaam in het dierenrijk. Normaal zullen de mannetjes met veel vrouwtjes proberen te paren om hun genen zoveel mogelijk binnen de soort te verspreiden. Bij de meeste dieren is promiscuïteit niet ongewoon. Maar er zijn ook een aantal dieren die 'op papier' aan levenslange paarvorming doen. We dienen hierbij echter onderscheid te maken in sociale en genetische monogamie. Ook al schrijft de sociale omgang levenslange trouw voor, een enkel slippertje kan niet altijd voorkomen worden. Dat kennen we als mens maar al te goed. De verknochte TV-kijker wordt door het programma DNA Onbekend tot smullens toe op de hoogte gebracht van deze menselijke escapades. En inderdaad, de mens mag zich dan wel sociaal monogaam voordoen, de werkelijkheid is anders en dat is zelfs vaak in Mendeliaanse kenmerken zichtbaar.

Genetische monogamie is zeldzaam. Ze komt maar bij een paar zoogdiersoorten voor waaronder de Coyote, de Prairiewoelmuis, een kleine antilopesoort en als enige primate een nachtaapje. Alleen bij genetische monogamie kunnen de mannetjes er zeker van zijn dat hun verzorgingsenergie ook daadwerkelijk geïnvesteerd wordt in hun eigen genen. Die mannen zorgen er vaak fysiek voor dat hun partner geen scheve schaats rijdt.

Bij de Prairiewoelmuis is volgens Amerikaans onderzoek aangetoond dat het mannetje geen energie wil steken in het tevreden houden van meerdere vrouwtjes tegelijk. Omdat de vrouwtjes van deze soort helemaal niet vies zijn van een ander mannetje, zorgt het mannetje ervoor dat hij continu in de buurt van zijn partner blijft en is hij op die wijze verzekerd van eigen nageslacht. Vanuit menselijk perspectief zou dit omschreven kunnen worden als een toppunt van jaloezie.

Hoe anders is dat geregeld bij veel zangvogels. Bij diverse soorten gaan de vrouwtjes regelmatig vreemd. De sociale vaders zijn hier de grote verliezers. Zij verzorgen een nest met jongen die vaak niet van henzelf zijn. De vrouwen maken mooie sier met de mannen uit de directe omgeving en neuken er vrolijk op los. Men zou verwachten dat de bedrogen mannetjes evolutionair gezien op den duur geen zorg meer opbrengen voor het nageslacht. Dat blijkt niet zo te zijn. Ze blijven vol trouw nest en jongen verzorgen. De doorslaggevende factor is dat de vrouwtjes het vooral doen met de directe verwanten van het mannetje. Genenverspilling is dus niet aan de orde. Een onderwerp voor een familie-uitje?

Betekenis: Door personen die zich mooi voordoen wordt men vaak bedrogen.